

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

PROFESIONĀLAJĀ IZGLĪTĪBĀ IESAISTĪTO
VISPĀRIZGLĪTOJOŠO MĀCĪBU PRIEKŠMETU PEDAGOGU
KOMPETENCES PAAUGSTINĀŠANA

Lilija Jurgīte
Latviešu valoda funkcionālā aspektā
Skolēna rokasgrāmata

ETNOLINGVISTISKAIS ASPEKTS
VALODAS PASAULĒ

3.2. Cik valodu vajag pieciem miljardiem cilvēku?

Materiāls izstrādāts

ESF Darbības programmas 2007. - 2013.gadam „Cilvēkresursi un nodarbinātība”
prioritātes 1.2. „Izglītība un prasmes”

pasākuma 1.2.1. „Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”
aktivitātes 1.2.1.2. „Vispārējo zināšanu un prasmju uzlabošana”

apakšaktivitātes 1.2.1.1.2. „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu
kompetences paaugstināšana”

Latvijas Universitātes realizētā projekta

**„Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārīzglītojošo mācību priekšmetu pedagogu
kompetences paaugstināšana”**

(Vienošanās Nr.2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003,

LU reģistrācijas Nr.ESS2009/88) īstenošanai.

Rīga 2011

3.2. CIK VALODU VAJAG PIECIEM MILJARDIEM CILVĒKU?

1. uzdevums

<i>Izlasiet O. Buša raksta fragmentu!</i> <i>Uzrakstiet, kāda, Jūsaprāt, ir autora atbilde, kā domājat Jūs.</i>	Cik valodu vajag pieciem miljardiem cilvēku? Atbildot uz virsrakstā formulēto jautājumu, dažs varbūt teiks, ka pilnīgi pietiek ar vienu valodu (varbūt mākslīgo valodu esperanto, varbūt angļu vai ķīniešu, vai arī kādu citu), kuru visi cilvēki varētu iemācīties un tad lieliski saprasties bez tulka palīdzības. Nu ko, nebūtu jau slikti šāds visai pasaulei kopīgs saziņas līdzeklis; taču vai ar to pietiktu – te nu atļaujiet šaubīties. (Bušs, Ojārs. Cik valodu vajag pieciem miljardiem cilvēku. <i>No ģermānismiem līdz superlatīvam</i>. Rīga, 2008, 58)
---	---

O.Bušs uzskata, ka _____

Es domāju, ka _____

Atcerieties!

Dabiskā valoda

Ilgstošas dabiskas attīstības rezultātā izveidojusies valoda.
Pretstats — mākslīgā valoda.

<http://termini.lza.lv/term.php?term=dabisk%C4%81%20valoda&list=&lang=LV>

Atcerieties!

Mākslīgā valoda

Pēc dabisko valodu parauga mākslīgi izstrādāta zīmju sistēma, ko izmanto sfērās, kurās dabiskās valodas lietošana ir (vai šķiet) neefektīva vai nav iespējama.

Mākslīgās valodas var būt domātas starptautiskajai saziņai, piemēram, esperanto.

Tās var būt arī īpaši veidotas tehnisko zīmju un simbolu sistēmas, piemēram, programmēšanas valodas, informācijas valodas.

<http://termini.lza.lv/term.php?term=m%C4%81ksl%C4%ABg%C4%81%20valoda&list=&lang=LV>

1. uzdevums

• <i>Izlasiet, lūdzu, zinātniskā stila tekstu par dabiskām un mākslīgām valodām.</i> • <i>Formulējiet galvenās tajā izteiktās atziņas un ierakstiet tās 1. tabulā.</i> • <i>Kāpēc, Jūsaprāt, mākslīgās valodas nav aizvietojušas dabiskās?</i>	Kas ir dabiska valoda un kas mākslīga? Patiesībā dabiskas ir tikai dzīvnieku izdotās skaņas – suņu riešana, kaķu ņaudēšana, zvirbuļu čiepstēšana utt. Visas cilvēku valodas (kā dabiskās, tā mākslīgās) īstenībā ir mākslīgas – veselu tautu vai atsevišķu personu veidotas un apzinīgi iemācāmas. Atšķirība tomēr ir, un tā ir šāda: <i>Dabiska</i> valoda ir valoda, kas vēsturiski radusies ciltī vai tautā, dzīvo un attīstās pēc saviem iekšējiem attīstības likumiem. <i>Mākslīga</i> valoda ir atsevišķas personas vai personu grupas izdomāta valoda, kas tiek apzināti regulēta. Visas valodas ir vairāk vai mazāk mākslīgas. Atcerēsimies, cik daudz mākslīguma elementu ir literārajās valodās ar to normām. Pirmie mākslīgās valodas ideju izvirzīja 17. gadsimta filozofi – Dekarts (1596-1650) Francijā un sevišķi Leibnics (1646-1716) Vācijā. Sekojošo triju gadsimtu laikā ir izgudrots vairāk nekā 600 mākslīgu valodu. No visām mākslīgajām valodām tikai viena valoda – <i>esperanto</i> ir ieguvusi plašu piekrišanu un izplatību visā pasaulē, jo tā ir vienkārša, viegli iemācāma, ērta lietošanai, daiļskanīga, bagāta un viegli kuplināma. Visas citas mākslīgās starptautiskās valodas palikušas kā praktiski nenozīmīgi projekti ar saujiņu piekritēju. <i>(http://valoda.ailab.lv/latval/vidusskolai/VALODA/v5-maksli.htm)</i>
---	---

1. tabula

<i>Atziņa</i>	<i>Kāpēc, Jūsaprāt, mākslīgās valodas nav aizvietojušas dabiskās?</i>
1.	
2.	
3.	
.....	